

Jentilak eta kanpaiotsa (Juan Manuel Etxebarria Ayesta)

EUSKERAZALEAK ALKARTEA. BILBAO.

2017ko sari leiaketa. leen saria

Itzinako azdui mitikoan, Gorbeiatik Orozkorantz dagoan Supelegor koba-zuloaren aurreko landan, neba-arreba bi egozan euren ardiak jagoten, Gabon egun bateko egurdartean.

Eguraldi otza baina ona egiten eban eta ardiak be zoli-zoli ebilzan pago arteko landa-bedar txikia baina gozoa jaten, neguaren asierako egun-argi laburrenean.

Eguerdia eldu zanean, neba-arrebok, Supelegor koba-zuloko atakara urreratu ziran bazkari sikua egiteko asmoz.

Zabaldu lepoko morral-zakutoa, atera gaztaidun otarteko bana, bigilia edo aratuztea gordeaz eta jateari emon eutsen biak bietara noiz beinka ardo zaatoari txurruplin batzuk eginaz.

Beingobaten egin eben neba-arrebok egun aretako bazkaria baina gose apur bategaz geratzea ohea baino ez zan, etxera itzuli orduan, Gabon gaueko afariari ganosoago ekiteko.

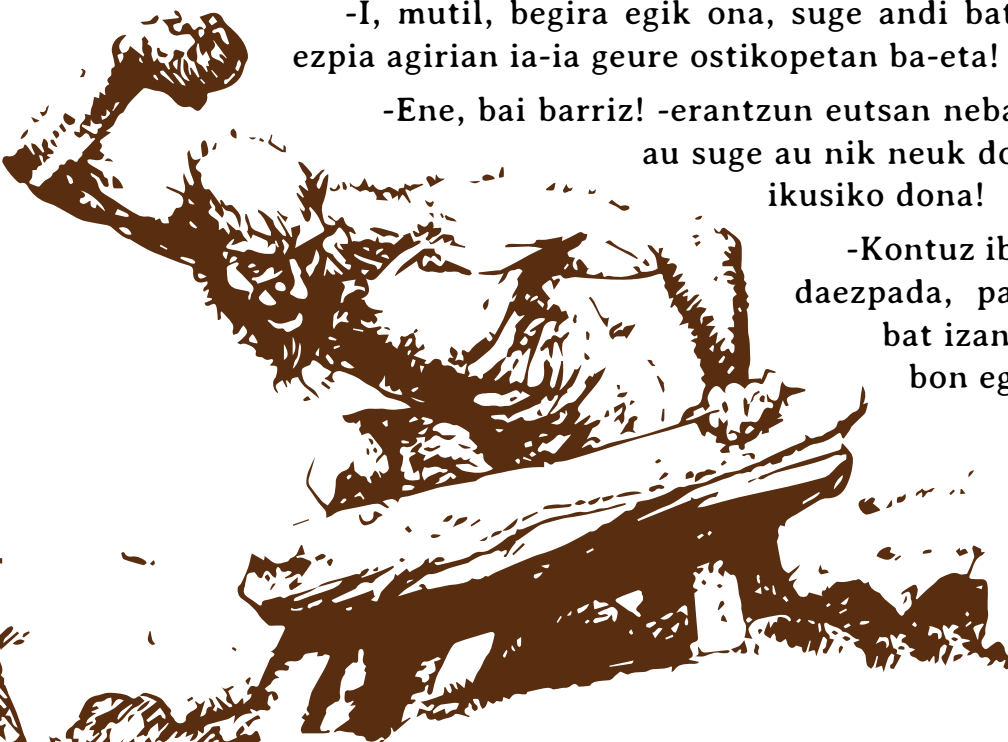
Andik lasterrera, etxera bidea artzeko egozala, neskak alozoko suge bat ikusi eban euren ondoko ogi-apurrak jan guran-edo, eta badi-notso bere nebari:

-I, mutil, begira egik ona, suge andi bat jaukaguk aotik ezpia agirian ia-ia geure ostikopetan ba-eta!

-Ene, bai barriz! -erantzun eutsan nebak-. Dana dalako au suge au nik neuk dominatuko jonat, ikusiko dona!

-Kontuz ibili adi mutil, badaezpada, parte txarrekoren bat izanean be, gaur Gabon eguna joaguk-eta.

Artzain gazteak, itxi bere eskuetako makila meea, artuan pago igar baten barda luze bat eta sugea iltera

joian.

Sugea, bien bitartean, Supelegor kobara barrura sartu jakon eta ango barruko sakonetako estarian burua gorde.

Artzainak aalegin guztiak egin ebazan a sugea jo buru-buruan eta tragetako baina dana alperrik ango iluntasunean.

Alakoren baten, koba-zuloan barrurantz joiala, zer? eta an koba-zuloaren sakon-sakonean jentil endemonino bat aurkitu eban ikatza egosten.

Ikaratu egin zan. Anak dar-dar eukazan bildursartuagaz, bekokian izerdi larria, gorputzean ikara, biotzean taupada estuak eta buruan zer pentsatu andia!

Egoera orretan egoala, ikatz txondorraren ondotik jentilaren berbarots au entzun eban oiartzun eta guzti:

-Ez adi larritu, mutil, ez deuat ezer egingo-eta! Urreratu adi nire neure ikatz txondorrera. Ator eta esidak: "ire aitak egiten al jok nik neuk lako ikatzik?"

-Ez jakiat ba! Baina egur-bardin, danak be antzerakoak izango dozak! -erantzun eutsan artzainak bildurkilik-

-Ba, bardinak diran ala ez jakiteko, artu egik esku biak bete ikatz eta eroan atakako argitara an obeto ikusteko!

Artzain gazteak, artu eban esku biak bete ikatz eta kobaren atakara elduz batera bere arrebari erakutsi eutsan. Arrebak, a altxor ederra ikustean badinotso bere nebari:

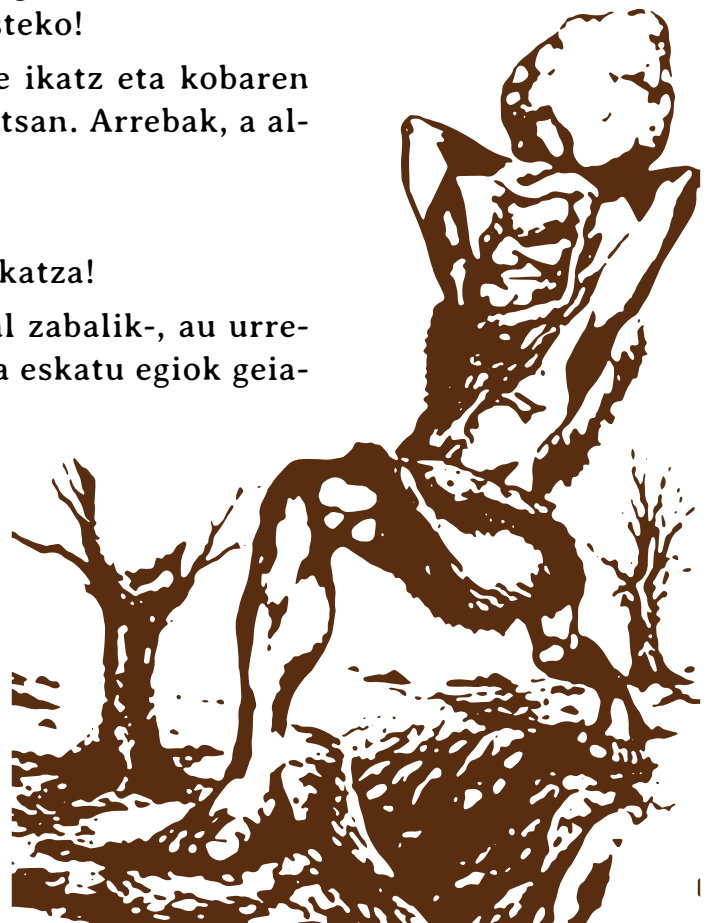
-I, mutil, zer dakark ortik barrutik?

-Zer ekarriko jonat ba, jentilak emoneko ikatza!

-Ikatza? -esan eutsan arrebak begiak zabal zabalik-, au urregorria dok ba-eta! Joan adi barrero barrura eta eskatu egiok geiago aberatsak izango gozak-eta!

Mutila barrien barriz joan zan kobara barrura eta onan esan eutsan ari jentil ikazginari:

-I, nire aitak ez jok egiten onango ikatzik. Onangorik ez jagok gure errian ez eta gurekoen artean be, erriko ikazginik onenak izan arren. Ardura ez badeua, emongo deustak apur bat geiago nire neure etxeko eta errikoei erakusteko?

-Bai, mutil, zenbat gura eta arexen beste artu, baina kontuz e! or koba sakon sakonean deabrua jagok lo-arrantzaka eta ire zaratetara itzartuten badok, ireak egin jok!

Artzain gaztea, aberastu naiaren aberastu naiaz, fraketako boltsa biak, kolkoa eta sorbaldetatik dingilizka eukan morral-zakutoa betetzen asi zan urregorritz.

Baina, danaguran, zarata andiegiak egin ebazan eta, jakina, deabrua itzartu egin jakon.

Itzartu bakarrik ez, deabrua oso ase-re plantatu jakon eta orroe-zantzoka asi zan burduntzi luze bat eskuetan dauala.

A bai zala larrialdia! Artzainak ez ekian zer egin. Eta estualdian jentilari esan eutsan:

-I, zer egingo joat orain?

-Zer egin? Ba ospa egin emendik leen baino leen zein deabruak iregaz egin! Deabruak arrapatzen baau ireak egin jok betiko! Joan adi agudo, orpoetan ar barik!

Artzainak, itxi bertan beera urregorriok eta kanporako bidea artu eban jentilari esana eginaz.

Kobaren atakara eldu eta bere arreba ikusi ebanean auxe esan eutsan arduraz beterik:

-I, ezin deunat kontatu orain or barruan gertatutakoa, joan adi etxera gautu baino leen eta tertziarako eltzen ez banok Gabon afaria ondo ospatu, nik naikoa jaukanat atzerik ara datorkidan deabruari alde egiten-eta!

Arreba, ikaratu egin zan bere nebaren berbak entzutean baina ikara andiagoak etorri jakozan andik lasterrera deabrua Supelegorreko kobatik urtetan ikusi ebanean.

Neska errukarria negarrez joian etxerantz eta bereengana eldu zanean asi jakien esaten negar-anpuluei eutsi ezinik:

-Ene ama! Gure mutila ortik zear dabil deabruari ospa egiten eta ez dakit Gabon gaua egiteko bizirik etorriko jakun be!

-Ez estutu! - erantzun eutsan aitak-, gure mutila bizkorra da eta ondo eza-gutzen dauz basabideak, goizago edo beranduago joko dau etxera. Guk erro-sario errezatuko dogu oitureari jarraituz eta Jaungoikoak gura dauana izan daitela!

Bien bitartean, an ebilzan, guztiz gaututa, artzaina aurretik eta deabrua atzerik ara pagaperik pagape, mendirik mendi eta landarik landa.

Gaueko iluntasunean ez eben alkar ikusten pagaduetan baina alkar barruntatu bai pausuotsean, eta bata gelditzen zanean bestea be bai. Olan ibili ziran luzaroan.

Orduak aurrera joiazan eta mutilak etxera joan gura ebanez Gabon gaua ospatzeko, bere buruari esaten eutsan:

-Zer zuertasun erabiliko joat nik oni deabru oni eskapatzeko? Mugitzen banok, bajatortak gainera. Eta bat batean, a bai, bajakiat zer egin!

Artzainak pago punta batera igon eban eta andik aal dan guztian jaurtin bere morrala.

Deabrua, zarata entzun zan lekura abiatu zan artzaina izango zalakotan baina ezer be ez.

Gauzak orretara, artzaina konturatu zan deabrua apur bat urrundurik egoala eta aal danik eta isilen jaitsi pagotik eta beatzen puntan joian astiro-astiro, katua saguaren atzetik lez.

Alako baten arbolapeak itxi eta ailegatu zan artzaina Orozko parteko landa batera, baina beste arerio bat agertu jakon, ilargia. Ilargipean ikusi egin eikean deabruak eta alaxe egin eban egin be.

Deabrua askoz gorago egoan baina bere zanko luzeakaz atoan arrapatuko eban a mutil gaztea.

Mutilak deabruaren amorru-zaratak entzun ebazanean, ezin dan lekutik be indarrak aterata, aurrera jo eban ur eukalako bere etxea.

Etxekoak be arduraz beterik egozan. Orduak aurrera, Gabon afaria prest baina ez eukien umorerik ospakizunetarako.

Artzain gazteak ezin eban geiago eta deabrua gainera etorkiola konturatzean, zoruan etxun zan abailduta bereak egin ebalu pentsatuz.

Pausu batzuk bakarrik falta jakozala deabruari artzaina arrapatzeko, zer? eta tan-tan-, tan-tan, tan-tan! Orozkoko Olarteko eleizako kanpaiotsa entzun zan, jakina, Gabon gaueko amabietako mezarako kanpaiotsa!

Kanpaiok entzun ziranean, deabrua podere edo aalmen barik geratu zan eta amorruz beterik egon narren, ezin eutsan ezertxo be egin artzain guztiz nekatuari.

Deabruak alaurika alde egiten ebalu ikustean, artzaina, zutundu, Orozkoko Olarteko eleizan Gabon-meza entzun eta bere etxera joan zan bereakaz Gabon gaua ospatzera familiako batasunean.

